

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v., lov om gymnasieskoler og lov om højere forberedelseseksamen.

(Afgivet af udvalget den 23. april 1970).

Udvalget har holdt 8 møder og har herunder haft et samråd med undervisningsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra Amtskonsulenterne for Fritidsundervisningen, De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger, Foreningen af cand. phil. er, Foreningen af private selvejende gymnasier, studenterkurser og HF-kurser og Gymnasieskolernes Lærerforening.

Udvalget har drøftet spørgsmålet om fordelingen af den bevilling, der anvendes til støtte til uddannelse af ledere og lærere inden for fritidsundervisning m. v., jfr. lov om fritidsundervisning m. v., § 101, og har fra ministeren modtaget en oversigt over denne fordeling.

Der er endvidere i udvalget rejst spørgsmål om, hvem der skal varetage den del af kursusvirksomheden efter lovens § 101, som hidtil har været tilrettelagt af amtsungdomsnævnet, jfr. § 2 i bekendtgørelse om støtte til uddannelse af ledere og lærere inden for fritidsundervisningen for voksne.

Af et notat, som udvalget har modtaget fra undervisningsministeren, fremgår, at det med vedtagelsen af den nye lov om styrelse af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. følger som en naturlig konsekvens af amtsrådets tilsyn med virksomheden inden for lov om fritidsundervisning m. v., at amtsrådet fremtidig varetager amtsung-

domsnævnets kursusvirksomhed i henhold til § 101.

Med hensyn til den ved ændringsforslag nr. 6 foreslåede lønmæssige placering af amtskonsulenter for fritidsundervisning ønsket *flertal* (udvalget med undtagelse af socialdemokratiets medlemmer) at præcisere, at forslaget indebærer en fuld lønmæssig ligestilling med amtskolepsykologer, således at en eventuel ændring i klassificeringen af disse stillinger ved indgåelse af nye aftaler — eventuelt ved de forhandlinger, der forestår i 1971 — vil bevirke en tilsvarende ændring, for så vidt angår amtskonsulenterne for fritidsundervisning.

Udvalget har drøftet problemerne omkring ansættelsen af cand. phil. er i gymnasiet. Herom har ministeren i et svar til udvalget bl. a. anført, at cand. phil.-eksamensordningen ikke er gennemført af hensyn til afhjælpning af lærermangelen i gymnasiet, cand. phil.-eksamen indførtes som led i den nye studieordning ved det humanistiske fakultet, hvorefter der er følgende afgangsmuligheder: exam. art. efter to år (bifagsniveau), cand. phil. efter 4 år (hovedfagsniveau), cand. mag. efter 6 år (hovedfag + bifag) og licentiatgrad efter 8 år. I forbindelse med ordningens gennemførelse er der fra gymnasiedirektoratets side klart givet udtryk for, at man ikke var interesseret i at ansætte lærere ved gymnasiet, der kun kunne påtage sig at undervise i et enkelt fag i modsætning til, hvad der gælder for cand. mag. er og cand. scient. er

i almindelighed, der kan påtage sig undervisning i to fag. Det vil for visse fags og visse skolars vedkommende blive uhyre vanskeligt at tilrettelægge en fag- og timeplan for lærere med et enkelt undervisningsfag, idet lærere, der ikke har muligheder for at flyttes til et andet fag, hvis der ikke bliver elever nok til det ene fag, vil kunne risikere at få for lavt et timetal.

Udvalget er dog af den opfattelse, at cand. phil.erne efter at have gennemgået en pædagogisk uddannelse bør kunne anvendes til undervisningsopgaver.

I den nævnte henvendelse fra Gymnasieskolernes Lærerforening har foreningen bl. a. henstillet, at reglerne om refusion i forbindelse med forsøgsarbejde ved private gymnasieskoler og studenterkursus tages op til revision med henblik på at skabe ensartet økonomisk grundlag for forsøgsarbejde inden for hele gymnasieskolen.

Undervisningsministeren har over for udvalget oplyst, at ministeriet vil tage under overvejelse, om der vil være mulighed for at tilvejebringe en særlig bevilling på finansloven (et rådighedsbeløb), hvoraf der efter ansøgning skulle kunne stilles midler til rådighed til delvis dækning af udgifter til forsøgsarbejde ved private gymnasieskoler og studenterkursus.

Undervisningsministeriet har haft en forhandling med repræsentanter for foreningen af private selvejende gymnasier, studenterkursus og HF-kursus om de i foreningens henvendelse fremsatte overvejelser.

Til et forslag om, at der til forsøgsarbejde ved de private skoler og kursus ydes mere end de normale 85 pct. dækning, når det drejer sig om særlig udgiftkrævende forsøg, har ministeriet udtalt, at der — hvis en sådan hjemmel til tilskud til forsøgsarbejde opnås — efter et skøn i hvert enkelt tilfælde bør kunne ydes dækning af mere end af 85 pct. af udgifterne.

Ministeriet er enig med foreningen i, at det i § 18, stk. 1, punkt 4, anvendte ordvalg „i det pågældende område“ ikke skal forstås mere snævert, end at en gymnasieskole eller et kursus kan oprettes dels på baggrund af et kostskolebehov, omfattende Danmark, Færøerne og Grønland, dels på grundlag af et lokalt behov, og dels med begrundelse i begge behov under ét.

Foreningen har i sin henvendelse fremsat bemærkninger til § 19, stk. 1, punkt 4, om adgang for det offentlige til at henvise elever til en privat gymnasieskole eller et studenterkursus, hvor der ikke er plads på de offentlige skoler. Hertil har ministeriet bemærket, at ministeriet må forbeholde sig ret til at skønne over, hvornår en sådan henvisning er nødvendig, og at man ikke kan binde sig til at foretage en sådan henvisning til private skoler, så snart elevtallet ved de offentlige skoler overstiger 24-25 elever pr. klasse.

Hvis en henvisning af en elev, der har søgt optagelse i en offentlig skole, til en privat skole finder sted, er det en forudsætning, at skolepengene betales af det offentlige, og en rimelig fordeling vil det da være, at staten betaler de 60 pct. og hjemstedamtskommunen de 40 pct. af udgifterne. Hvis eleven har en privat skole som 2. og 3. ønske og henvises til en sådan skole, er ministeriet enig med foreningen i, at det offentlige næppe bør betale skolepengene.

Undervisningsministeren har stillet nedestående ændringsforslag nr. 1-6 og 8-13, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller *et flertal* (udvalget med undtagelse af socialdemokratiets medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer.

Et *mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer samt med den af mindretallet ved underændringsforslag nr. 7 foreslåede ændring, hvorom der henvises til de ledsagende bemærkninger.

Ændringsforslag.

Af undervisningsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

Nyt nummer.

1) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer: „00. I § 10, stk. 5; 2. pkt., ændres „undervisningsministeren“ til: „amtsrådet“.“

Nyt nummer.

2) Efter nr. 10 indsættes som nyt nummer:
 „00. I § 17, stk. 2, nr. 1, indsættes efter
 „§§ 11“: „12, stk. 2“.“

Nyt nummer.

3) Efter nr. 27 indsættes som nyt nummer:
 „00. I § 69, stk. 3, 1 pkt., ændres „§ 63“
 til: „§§ 63 og 65, stk. 2“.“

Nyt nummer.

4) Efter nr. 27 indsættes som nyt nummer:
 „00. § 69, stk. 3, 2. pkt., affattes således:
 „Kommunen udreder den resterende del
 af udgifterne i henhold til § 63, stk. 1, og
 § 65, stk. 2, 1/3 af udgifterne i henhold til
 § 63, stk. 2 og 3, samt udgiften i henhold
 til § 66.““

Nyt nummer.

5) Efter nr. 27 indsættes som nyt nummer:
 „00. I § 69, stk. 6, 1. pkt., udgår „stk.
 1“.“

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et
flertal (Langkilde, Knud Bro, Lembourn,
 Ellen Strange Petersen, Robert Christen-
 sen, Holger Hansen, Evan Jensen, Meta
 Ditzel, Svend Haugaard, Samuelsen og
 Poul Dam):

6) I den under nr. 36 foreslåede affat-
 telse af lovens § 113, stk. 5 og 6, affattes
 stk. 5 således:

„Stk. 5. Amtskonsulenten for fritidsunder-
 visning lønnes som amtsskolepsykolog efter
 reglerne i lov om tjenestemandslønninger
 m. m. og klassificering af tjenstemandsstil-
 linger i staten, folkeskolen og folkekirken.
 Pension m. v. ydes efter de for tjeneste-
 mænd i staten, folkeskolen og folkekirken
 gældende regler. Staten yder tilskud efter
 reglerne i § 62 i lov om folkeskolen til kon-
 sulentens løn og pension m. v.“

Af et *mindretal* (Ejner Nielsen, Jørgen
 Peder Hansen, Orla Møller, Knud Niel-
 sen, Ivar Nørgaard og Karl Max Ras-
 mussen):

Underændringsforslag.

7) I den ved ændringsforslag nr. 6 fore-
 slåede affattelse af lovens § 113, stk. 5, æn-
 dres ordet „amtsskolepsykolog“ til: „amts-
 skolekonsulent“.

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *ud-
 valget*:

8) I den under nr. 36 foreslåede affattelse
 af lovens § 113, stk. 5 og 6, udgår stk. 6.

Til § 2.

9) Det under nr. 2 foreslåede stk. 4 til lo-
 vens § 1 affattes således:

„Stk. 4. Gymnasieskoler og studenter-
 kursus kan oprettes og drives af staten,
 kommuner, amtskommuner og private. Der
 kan dog ikke efter 1. august 1970 oprettes
 nye kommunale gymnasieskoler og studen-
 terkursus uden for København og Frede-
 riksberg.“

10) I den under nr. 3 foreslåede affattelse
 af lovens § 16 indsættes efter stk. 2 som
 nyt stykke:

„Stk. 3. Samtlige gymnasieskoler har
 pligt til efter anvisning fra undervisnings-
 ministeriet at modtage lærerkandidater til
 gennemgang af kursus i praktisk under-
 visningsfærdighed.“

11) I den under nr. 6 foreslåede affattelse
 af lovens § 19 udgår stk. 2, og stk. 3 bliver
 stk. 2.

Til § 3.

12) I den under nr. 2 foreslåede affattelse
 af lovens § 4 udgår stk. 2.

Nyt nummer.

13) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:
 „3. § 5, stk. 2, affattes således:

„Stk. 2. De nærmere bestemmelser om
 elevrådets sammensætning og beføjelser
 fastsættes af undervisningsministeren, der
 endvidere kan fastsætte regler om lærerråd
 og andre samarbejdsorganer ved kurserne.““

Bemærkninger til ændringsforslagene.

Til nr. 1.

Forslaget er en konsekvens af skolestyrelseslovens § 25, stk. 3, hvorefter amtsrådet skal godkende instrukser for ledere af kommunale ungdomsskoler.

Til nr. 2.

Der er tale om en teknisk ændring, således at det præciseres, at statstilskuddet også omfatter ekstrabetalingen for praktisk husgering.

Til nr. 3.

Der henvises til bemærkningerne ovenfor til nr. 2.

Til nr. 4.

Ændringen er dels en konsekvens af ændringsforslag nr. 3 og dels en klargøring af kommunens forpligtelse til at afholde udgiften til befordringsgodtgørelse m. v. Denne forpligtelse er ikke fremgået af loven efter ændringen ved lov nr. 250 af 4. juni 1969.

Til nr. 5.

Der er tale om en teknisk ændring, således at det præciseres, at statstilskuddet også omfatter den forhøjede timebetaling efter § 64, stk. 2.

Til nr. 6.

Det er i lovforslagets bemærkninger anført, at reglerne om aflønning af amtskonsulenterne for fritidsundervisning ville blive foreslået indføjet i loven om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v., og at et dertil sigtende ændringsforslag ville blive fremsat i forbindelse med nævnte lovforslag.

Efter drøftelser i folketingsudvalget vedrørende styrelsesloven besluttedes det imidlertid, at lønningsreglerne naturligst hørte hjemme i fritidsundervisningsloven.

Amtskonsulenterne er hidtil blevet aflønnet efter reglerne i lærerlønningens 6. lønningsklasse. Denne lønningsklasse gjaldt skoleinspektører.

Det må findes rimeligt, at amtskonsulenterne for fritidsundervisning lønmæssigt li-

gestilles med amtsskolepsykologer i lønramme 35.

Til nr. 7.

Mindretallet henviser til de almindelige bemærkninger til det af ministeren stillede ændringsforslag nr. 6 om baggrunden for ændringsforslaget.

Herudover ønsker mindretallet at bemærke, at der i forbindelse med drøftelserne om fritidsundervisningslovens udformning blev rejst spørgsmål om en lønmæssig ligestilling mellem amtsskolekonsulenterne og amtskonsulenterne for fritidsundervisning, men sagen blev stillet i bero på prund af forhandlingerne i tjenestemandskommissionen.

Mindretallet finder det nu rimeligt at søge denne lønmæssige ligestilling gennemført, navnlig på baggrund af, at loven om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. opstiller administrationen af henholdsvis det kommunale skolevæsen og fritidsundervisningsområdet sideordnet såvel på det primærkommunale som det amtskommunale plan.

Til nr. 8.

Da lovforslagets § 1, nr. 33, bl. a. indebærer, at der ikke længere ydes statsrefusion af udgifterne til eventuel honorarlønnen pædagogisk medhjælp for amtskonsulenten for fritidsundervisning, idet lovens § 81, stk. 2, foreslås ophævet, må det forekomme rimeligt, at samme synspunkt anlægges, for så vidt angår medhjælp for skoledirektøren eller den ledende skoleinspektør på det kommunale plan.

Der lægges ikke herved hindringer i vejen for, at kommunen kan antage pædagogisk og anden medhjælp for såvel fritidskommissionen som skoledirektøren (den ledende skoleinspektør), men dette sker i så fald uden statsrefusion af udgiften.

Til nr. 9.

Af udvalgsbehandlingen af lovforslaget om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. fremgik, at der burde fastsættes en frist for de nuværende kommunale gymnasieskolers overgang til amtskommunal status.

Som en konsekvens heraf forekommer det rimeligt nu at sikre, at der ikke oprettes flere gymnasier på kommunal basis. Det findes dog nødvendigt af hensyn til de for øjeblikket under oprettelse værende kommunale gymnasier at fastsætte skæringsdatoen til begyndelsen af næste skoleår.

Ændringsforslaget undtager København og Frederiksberg kommuner, der både styrelsesmæssigt og med hensyn til driftsudgifternes fordeling indtager en særstilling.

Til nr. 10.

I de hidtidige bekendtgørelser om adgangen til at afholde studentereksamen har der været indeholdt en forpligtelse for private skoler til at modtage lærerkandidater. Det må findes rimeligt, at en sådan forpligtelse nu optages i loven.

Til nr. 11.

Bestemmelsen hører naturligt hjemme i loven om statsstøtte til visse private skoler

(lov nr. 337 af 18. juni 1969); og der vil i næste folketingssamling blive fremsat forslag om ændring af denne lov i overensstemmelse hermed. Samtidig vil der blive fremsat ændringsforslag til støtteloven med henblik på at opnå udtrykkelig hjemmel for at stille som betingelse for godkendelse af lejeudgifter til lokaler, at der inden for undervisningsministeriets budget kan afses midler til tilskud hertil.

Til nr. 12.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 11.

Til nr. 13.

Der har vist sig behov for en direkte hjemmel til at fastsætte regler om lærerråd m. v. også for kursus til højere forberedelseksamen, jfr. også lovforslagets § 2, nr. 7, for så vidt angår gymnasieskoler og studenterkursus.

Langkilde.

Knud Bro.

Lembourn.

Ellen Strange Petersen,
næstformand.

Robert Christensen.

Holger Hansen.

Evan Jensen.

Meta Ditzel.

Svend Haugaard,
formand.

Samuelsen.

Ejner Nielsen.

Jørgen Peder Hansen.

Orla Møller.

Knud Nielsen.

Ivar Nørgaard.

Karl Max Rasmussen.

Poul Dam.